

16/01/2011 17:57

http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/nadzor_je_prioritet.46.html?news_id=207732

Strategija EU za ravnopravnost žena i muškaraca

Nadzor je prioritet

Autor: Prof. dr Zorica Mršević

Ravnopravnost je jedna od pet vrednosti na kojima počiva Evropska unija. Da bi tu činjenicu učinila vidljivijom i jasnije podvučenom, Evropska komisija je u martu 2010. godine usvojila Povelju o ženama, kojom potvrđuje svoju posvećenost rodnoj ravnopravnosti, jačanju rodne perspektive u svim svojim politikama kao i obavezu da će se u svim svojim aktivnostima zalagati za ravnopravnost žena i muškaraca. U septembru ove godine doneta je Strategija za ravnopravnost žena i muškaraca u periodu od 2010. do 2015. koja predstavlja radni program za ostvarivanje rodne ravnopravnosti EK, čiji je cilj da dodatno stimuliše razvoj na nacionalnom nivou i obezbedi osnovu za saradnju sa drugim evropskim institucijama i zainteresovanim stranama.

Važno je napomenuti da su dostignuća EU u pogledu unapređivanja ravnopravnosti žena i muškaraca pomogla da se životi mnogih građanki i građana Evrope izmene nabolje i stvorila su osnovu na kojoj se u Uniji sada mora graditi društvo stvarno zasnovano na rodnoj ravnopravnosti. Strategija stavlja akcenat na jednako pravo na ekonomsku nezavisnost, jednaku zaradu za jednak rad i rad jednake vrednosti, ravnopravnost prilikom donošenja odluka, dostojanstvo, integritet i iskorenjivanje rodno zasnovanog nasilja, kao i rodnu ravnopravnost u spoljnim aktivnostima.

Da bi se postigli ciljevi strategije Evropa 2020, razuman, održivi i inkluzivan razvoj, potrebno je više i efikasnije koristiti potencijal i talenat žena. Potrebno je obratiti pažnju na povećane posledice diskriminacije koja se temelji na dva ili više osnova, na primer, na osnovu starosti i pola. Jasno je da rigidne rodne uloge mogu da spreče i žene i muškarce da naprave neke lične izbore i da ograniče njihove potencijale. Stoga, promocijom nediskriminatorskih rodni uloga u svim oblastima života, kao što su obrazovanje, izbor zanimanja, zapošljavanje i sport, daje se ključni doprinos rodnoj ravnopravnosti.

Posebna pažnja poklanja se ekonomskim aspektima rodne ravnopravnosti. Ekonomska nezavisnost je preduslov koji omogućava i ženama i muškarcima da imaju kontrolu nad sopstvenim životom i prave vlastite izbore. Glavni način za postizanje ekonomske nezavisnosti jeste ostvarivanje zarade, a tokom poslednje decenije došlo je do napretka u učešću žena na tržištu rada, pri čemu je stopa zaposlenosti žena dostigla u zemljama EU 62,5 odsto.

Strategijom se konstatuje da su ipak na tržištu rada žene još uvek previše zastupljene u manje plaćenim sektorima, a nedovoljno zastupljene na pozicijama odlučivanja. Strategija uzima u obzir da žene i muškarci i dalje doživljavaju siromaštvo i društvenu

izolovanost na različit način. Žene su suočene s većim rizikom od siromaštva, posebno samohrane majke i starije žene kod kojih razlika u zaradi pređe u razliku u visini penzije. Prepreke u zapošljavanju se takođe ogledaju u većoj stopi neaktivnosti i većoj stopi dugotrajne nezaposlenosti.

Princip jednake zarade za muškarce i žene za rad jednake vrednosti brižljivo se neguje ugovorima EU. Uprkos tome, razlika u zaradama žena i muškaraca (prosečna razlika između bruto zarada na sat muškaraca i žena u celokupnoj privredi) u EU i dalje je 17,8 odsto, Italiji 4,9 odsto, Sloveniji 8,5 odsto, te Belgiji i Rumuniji 9 odsto.

Uzroci razlike u zaradama žena i muškaraca zadiru mnogo dublje od samog principa jednake zarade za jednaki rad. Oni potiču od segregacije na tržištu rada, budući da muškarci i žene često rade u različitim sektorima, na različitim poslovima. S jedne strane, žene i muškarci su često previše zastupljeni u određenim sektorima, gde su ženski poslovi (uglavnom u zdravstvu, obrazovanju i javnoj upravi) manje vrednovani od tipično muških zanimanja. S druge strane, u okviru istog sektora ili preduzeća, poslovi koje obavljaju žene često su manje vrednovani i manje plaćeni. Mnoge žene rade nepotpuno radno vreme ili su angažovane u drugim netipičnim oblicima zapošljavanja. Iako im je tim putem omogućeno da ostanu na tržištu rada i da ujedno ispunjavaju porodične obaveze, ovo može imati negativan uticaj na njihovu zaradu, razvoj karijere, izgleda za napredak i penziju.

Strategija obavezuje Komisiju da ohrabri žene da počnu da se bave netradicionalnim zanimanjima, na primer u „zelenim“ i inovativnim sektorima kao i da promovise dobru praksu u rodnim ulogama kod omladine, u obrazovanju, kulturi i sportu. Komisija takođe nadzire da li se ispravno realizuju zakoni EU o jednakom tretmanu, s posebnim fokusom na Direktive 2004/113/EZ i 2006/54/EZ. Interesantno je da se u smislu promocije rodne ravnopravnosti planira ustanovljavanje evropskog dana jednakih zarada koji će se obeležavati svake godine kako bi se razvila svest o tome koliko je potrebno da žene duže rade da bi zaradile isto koliko muškarci.

Važno je na kraju napomenuti da zemlje kandidatkinje moraju u potpunosti da prihvate osnovne principe ravnopravnosti žena i muškaraca. Nadzor nad uvođenjem i sprovođenjem zakonodavstva EU u ovoj oblasti i dalje je prioritet u procesu proširenja koji EU finansijski podržava.